

Nr 74.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.

Femte huvudtiteln.

1:o) **Yrkesinspektionen: Avlöningar.** I propositionen nr 163 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, s. 11 och 12 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1945) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 4 700 kronor.

I gällande avlöningsstat är anslagsposten uppförd med 129 000 kronor.

Sedan riksförsäkringsanstalten i skrivelse den 7 november 1944 framhållit, att ett trängande behov föreläge av förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter för att inspektionens arbetsuppgifter skulle kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt, medgav Kungl. Maj:t den 17 november 1944 med stöd av ett av fjolårets riksdag lämnat bemyndigande (prop. nr 256, riksd. skr. nr 361), att en vakant distriktsingenjörsbefattning i lönegraden Eo 20 och två likaledes vakanta aspirantbefattningar i lönegraden Ex 18 finge återbesättas. Avlöningskostnaderna för dessa tre befattningar ha nu av riksförsäkringsanstalten för löpande budgetår beräknats till sammanlagt 4 728 kronor. Då någon hänsyn icke tagits till dessa kostnader vid beräkningen av den i yrkesinspektionens avlöningsstat för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal samt ej heller några mot dessa merkostnader svarande besparingar beräknas komma att uppstå å posten, erfordras en förstärkning av densamma. Det belopp, varmed överskridande behöver ske, har i anslutning till anstaltens beräkningar uppskattats till 4 700 kronor.

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 4 700 kronor.

2:o) **Bidrag till allmänna barnhuset.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 12—14) föreslagit riksdagen att till Bidrag till allmänna barnhuset å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 266 000 kronor.

Från det å riksstaten uppförda anslaget till Bidrag till barnhusen har årligen utgått visst belopp till allmänna barnhuset. Härutöver har riksdagen för samma ändamål anvisat anslag å tilläggsstat för budgetåren 1940/41—1943/44. Sistnämnda anslag ha avsetts för täckande av den brist i barnhusets stat, som beräknats uppkomma under respektive budgetår.

Jämväl under innevarande budgetår beräknas barnhusets utgifter komma att överstiga inkomsterna, bland annat till följd av stegrade krav på understöd från barnhuset till upptagningshem och fosterbarnsförmedling. För täckande av den till 294 300 kronor uppgående bristen föreslås skola i första hand tagas i anspråk den till 28 300 kronor uppgående behållningen å det för budgetåret 1943/44 anvisade tilläggsanslaget. För täckande av bristen i övrigt, 266 000 kronor, föreslås anvisande av ett särskilt anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Utskottet. Utskottet tillstyrker, att innevarande budgetår uppkommande underskott i allmänna barnhusets verksamhet täckes av statsmedel i överensstämmelse med vad som skett under senare år. Då Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet ej giver anledning till erinran, hemställer alltså utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till allmänna barnhuset* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 266 000 kronor.

3:o) **Medicinalstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 15—20) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 57 500 kronor.

I gällande avlöningsstat är ifrågavarande anslagspost uppförd med ett belopp av 269 300 kronor.

Nämnda belopp beräknas ej komma att förslå till täckande av erforderliga utgifter under posten. Medicinalstyrelsen uppgiver, att belastningen å posten den 31 december 1944 utgjort 163 920 kronor. För återstående hälft av

budgetåret kunde med bibehållande av den personal, som styrelsen efter noggrann prövning funnit nödvändig för göromålens behöriga gång, utgifterna under denna anslagspost icke begränsas till lägre belopp än 163 021 kronor, vilket skulle innebära, att vid budgetårets slut posten komme att överskridas med $(163\,920 + 163\,021 - 269\,300)$ 57 641 eller i runt tal 57 500 kronor.

Det väntade överskridandet har sin grund i skilda omständigheter, som i stort sett kunna hänföras till tre grupper, nämligen *dels* av Kungl. Maj:t anbefallda eller eljest ofrånkomliga större utredningsuppdrag, *dels* den snabbt fortgående utvecklingen av hälso- och sjukvårdsväsendet som medfört att medicinalstyrelsens arbetskrafter numera äro otillräckliga för att bemästra den löpande arbetsbördan, *dels* ock vissa tillfälliga förhållanden, vilka medfört en icke förutsedd belastning av icke-ordinarieposten.

Departementschefen har ansett sig böra godtaga styrelsens framställning om förstärkning av anslagsposten.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 57 500 kronor.

4:o) **Överståthållarämbetet: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 21) och under erinran, att ifrågavarande anslagspost är uppförd med 101 500 kronor i gällande avlöningsstat, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med — utöver jämlikt riksdagens skrivelse den 12 juli 1944, nr 472, medgivet belopp — högst 18 100 kronor.

5:o) **Länsstyrelserna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 22 och 23) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med — utöver jämlikt riksdagens skrivelse den 12 juli 1944, nr 472, medgivet belopp — högst 1 025 000 kronor.

Ifrågavarande anslagspost är i gällande avlöningsstat upptagen till 4 065 000 kronor. Riksdagen har tidigare medgivit, att anslagsposten må för budgetåret 1944/45 överskridas med kostnaderna för avlöning av civilförsvarsdirektörerna, dock högst 234 000 kronor.

Alltsedan krigsutbrottet ha stora krav ställts på länsstyrelserna dels i sam-

band med den administrativa försvarsberedskapen, dels ock på grund av den väsentliga stegring, som ägt rum i länsstyrelsernas mera ordinära arbetsuppgifter. Som följd härav har en betydande utökning av länsstyrelsernas icke-ordinarie arbetskrafter måst företagas. Även om den i avlöningsstaterna för länsstyrelserna upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal gjorts till föremål för höjning, har dock för varje budgetår under kriget ytterligare förstärkning av dessa anslagsmedel under budgetårets senare del visat sig erforderlig.

Kostnaderna för avlöning av den icke-ordinarie personalen för de mera ordinära arbetsuppgifterna ha under innevarande budgetår intill den 1 februari 1945 uppgått till 2 636 700 kronor. Krispersonalens avlöning har samtidigt dragit en kostnad av 363 700 kronor.

Länsstyrelserna beräkna medelsbehovet för avlöningar under tiden 1 februari—30 juni 1945 åt den för mera stadigvarande uppgifter avsedda icke-ordinarie personalen till 1 951 900 kronor och åt den tillfälligt anställda krispersonalen till 311 400 kronor.

Departementschefen har funnit en förstärkning av anslagsposten erforderlig jämväl för innevarande budgetår. Då medelsbehovet uppginge till $(2\,636\,700 + 363\,700 + 1\,951\,900 + 311\,400)$ 5 263 700 kronor, därav emellertid 175 000 kronor avsåge avlöning å de först från och med den 1 oktober 1944 tillsatta tjänsterna som civilförsvarsdirektör räknade departementschefen med att posten måste överskridas med ytterligare $(5\,263\,700 - 4\,065\,000 - 175\,000)$ 1 023 700 kronor, eller i avrundat tal 1 025 000 kronor.

Utskottet.

Trots höjningar av den i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har dock för varje budgetår under kriget ytterligare förstärkning av posten under budgetårets senare del visat sig erforderlig. Med erinran härom och då Kungl. Maj:ts föreliggande förslag ej giver anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med — utöver jämlikt riksdagens skrivelse den 12 juli 1944, nr 472, medgivet belopp — högst 1 025 000 kronor.

6:o) **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 24 och 25) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 410 000 kronor.

Ifrågavarande anslagspost är i gällande avlöningsstat uppförd med ett belopp av 2 083 000 kronor. Anslagsposten har icke beräknats under hänsynstagande till avlöningskostnaderna för den s. k. administrativa försvarsberedskapen.

På anmodan hava *länsstyrelserna* inkommit med vissa uppgifter angående utgifterna under anslagsposten till icke-ordinarie personal. En sammanställning av uppgifterna ger vid handen, att utgifterna för avlöning av icke-ordinarie personal, avsedd för fullgörande av stadigvarande arbetsuppgifter, för tiden 1 juli 1944—31 januari 1945 uppgått till 1 236 000 kronor, medan utgifterna för avlöning av personal, som anställts på grund av rådande krisförhållanden, under samma tid uppgått till 183 800 kronor. *Länsstyrelserna* hava vidare för tiden 1 februari—30 juni 1945 beräknat kostnaderna för avlöning åt den för mera ordinära uppgifter avsedda personalen till 896 100 kronor och för avlöning åt krispersonalen till 169 200 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Länsstyrelsernas disposition av ifrågavarande anslagspost har hittills varit på sådant sätt begränsad, att Kungl. Maj:t bestämt antalet icke-ordinarie tjänster i landsfiskalsdistrikten och medgivit, att för de särskilda länen bestämda belopp finge användas för avlöning av tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde än s. k. krispersonal. Däremot har icke någon fördelning av det belopp, varmed anslagsposten varit upptagen, skett de olika länen emellan.

I den för budgetåret 1943/44 gällande avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. var icke-ordinarieposten upptagen till 2 113 000 kronor. Efter därom av Kungl. Maj:t i propositionen nr 163/1944 (bilaga 3, punkten 8) framlagt förslag medgav riksdagen (skrivelse nr 239, punkten 8), att berörda anslagspost finge för budgetåret 1943/44 överskridas med högst 210 000 kronor. Utgifterna från anslagsposten hava emellertid under budgetåret 1943/44 uppgått till sammanlagt 2 326 660 kronor. För sagda budgetår föreligger således ett av riksdagen icke medgivet överskridande av posten å (2 326 660 — 2 113 000 = 210 000) 3 660 kronor. Anledningen härtill torde vara, att icke beräknade kostnadsökningar uppkommit för anställande av dels vikarier för lönegradsplacerad personal, som beviljats tjänstledighet för militärtjänstgöring, sjukdom eller barnsbörd, och dels s. k. krispersonal. Ehuru det ytterligare överskridandet av anslagsposten till en del torde täckas av riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva överskridande av vissa maximerade anslagsposter, har jag likväl velat bringa berörda förhållanden till riksdagens kännedom. För erhållande av bättre kontroll över anslagsposten kommer jag att föreslå Kungl. Maj:t att från och med budgetåret 1945/46 tilldela varje län visst belopp.

Vad härefter angår budgetåret 1944/45 skulle enligt *länsstyrelsernas* beräkningar utgifterna för avlöningar till den icke-ordinarie personal hos landsfiskalerna, som erfordras för mera stadigvarande arbetsuppgifter, och till den tillfälligt anställda krispersonalen uppgå till (1 236 000 + 896 100) 2 132 100 kronor respektive (183 800 + 169 200) 353 000 kronor. Mot dessa beräkningar har jag icke något att erinra.

Då ifrågavarande anslagspost i gällande avlöningsstat är upptagen med 2 083 000 kronor och enligt här gjorda beräkningar medelsbehovet för ändamålet skulle komma att uppgå till (2 132 100 + 353 000) 2 485 100 kronor, är det att räkna med att posten måste överskridas med ett belopp, vilket med hänsyn till vad som anförts beträffande budgetåret 1943/44 torde böra bestämmas till högst 410 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för landsfiskalerna m. fl. upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 410 000 kronor.

7:o) **Poliskåren i Boden: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 25—27) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för poliskåren i Boden upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 30 000 kronor.

I den för poliskåren i Boden fastställda avlöningsstaten upptages ifrågasvarande anslagspost med 16 400 kronor.

I skrivelse den 23 februari 1945 har *polischefen i Boden* hemställt, att anslagsposten måtte få överskridas med högst 28 000 kronor. Beloppet erfordrades för avlöande av vikarier för polischefen och för ordinarie polismän under beviljad tjänstledighet och för anställande av två extra konstaplar, erforderliga för att bemästra av krissituationen ökad arbetsbörda.

Sedan *statspolisintendenten* avgivit yttrande i ärendet och därvid framhållit, att den för budgetåret 1944/45 avsedda anslagsposten förbrukats redan med utgången av november månad 1944, har *polischefen* i skrivelse den 27 februari 1945 anmält behov av överskridande med ett ytterligare belopp av 2 800 kronor, motsvarande kostnaderna för vikarier för ett kontorsbiträde och ett skrivbiträde under tjänstledighet på grund av havandeskap eller sjukdom.

Föredragande statsrådet Erlander har anfört följande.

Ehuru jag finner det anmärkningsvärt att polischefen i Boden icke funnit anledning att förrän i februari månad anmäla förhållanden, som redan med utgången av november månad medfört överskridande av ifrågasvarande anslagspost, vill jag med hänsyn till av polischefen i Boden och statspolisintendenten anförda omständigheter tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till att ifrågasvarande anslagspost överskrides. Då emellertid kostnaderna för vikarierna för kontors- och skrivbiträdena icke torde behöva beräknas till högre belopp än 2 000 kronor, finner jag, att medgivandet bör kunna begränsas till ett belopp av högst 30 000 kronor.

Utskottet.

Under erinran att ifrågasvarande överskridande av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till ett belopp av omkring 18 500 kronor motsvaras av en besparing under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för poliskåren i Boden upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 30 000 kronor.

8:o) **Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 27 och 28) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för statens kriminaltekniska anstalt upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 8 650 kronor.

Stockholm den 17 april 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 81.
